

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана
Огієнка Природничо-економічний факультет
Кафедра біології та екології

**ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
ІЗ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ТА МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ**

галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
спеціальність	014 Середня освіта (Біологія та здоров'я
людини) освітній рівень	бакалаврський
освітньо-професійна програма	Середня освіта (Біологія та здоров'я людини. Географія)
факультет	природничо-економічний
форма навчання	денна, заочна

Кам'янець-Подільський
2025-2026 н.р.

Розробники програми :

Казанішена Н.В. – доцент кафедри біології та екології, кандидат педагогічних наук, доцент;

Григорчук І.Д. – доцент кафедри біології та екології, кандидат біологічних наук, доцент;

Плахтій П.Д. – доцент кафедри біології та екології, кандидат біологічних наук, доцент;

Мендерецький В.В. – професор кафедри географії та методики її викладання, доктор педагогічних наук, професор

Горбатюк О.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти;

Панчук Н.П. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології освіти.

Ухвалено на засіданні кафедри біології та екології

Протокол № 15 від 26.08. 2025 року

В.о. завідувача кафедри

Валентина КОЛОДІЙ

Ухвалено на засідання ради з науково-методичної роботи і забезпечення якості вищої освіти природничо-економічного факультету

Протокол № 7 від 26.08.2025 року

Голова ради

Валентина КОЛОДІЙ

Ухвалено вченою радою природничо-економічного факультету

Протокол № 7 від 27 серпня 2025 року

Голова ради

Іван СЕМЕНЕЦЬ

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми

Наталія КАЗАНІШЕНА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма атестації складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини. Географія)» підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини).

Освітній компонент: атестаційний екзаме́н із психолого-педагогічної та методичної підготовки.

Міждисциплінарні зв'язки: педагогіка, психологія, методика навчання біології, методика навчання основ здоров'я, методика навчання географії.

Мета: виявлення якості підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою та рівня сформованості фахових компетентностей та досягнення програмних результатів.

Здобувач вищої освіти під час атестаційного екзаме́ну повинен продемонструвати знання та виявити вміння і навички, що складають комплекс базових професійних компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою бакалаврів спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Обсяг освітнього компонента

Найменування	Характеристика (денна та заочна форми)
Освітня програма, Спеціальність	Середня освіта (Біологія та здоров'я людини. Географія) 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
Рік проведення атестації	2025-2026 н.р.
Обов'язковий / вибірковий	Обов'язковий
Кількість кредитів ЄКТС	1,5
Загальний обсяг годин	45
Самостійна та індивідуальна роботи	45

До програми включені теоретичні питання нормативних дисциплін згідно навчального плану – Психологія, Педагогіка, Методики навчання біології, Методика навчання основ здоров'я, Методика навчання географії. На основі теоретичних питань розроблено завдання практичного характеру – розробка фрагментів уроків з біології, основ здоров'я, географії (складання плану-конспекту уроку, екскурсії тощо).

Програма спрямована на виявлення рівня сформованості знань та умінь з означених обов'язкових навчальних дисциплін професійної підготовки, на основі яких здобувач зможе у подальшому здійснювати професійну діяльність.

У завдання атестації входить з'ясування основних теоретичних положень методичної науки і практики, найбільш актуальних проблем навчання в сучасному закладі загальної середньої освіти, а також того, як оволоділи майбутні вчителі біології практичними вміннями застосування набутих знань на практиці. При цьому особливе значення надається перевірці професійних знань і умінь з організації і проведення різноманітних видів навчальних занять, різних типів уроків, лабораторних занять, практичних занять тощо. У процесі атестації необхідно виявити, як володіють здобувачі методами і прийомами організації учнів для виконання різноманітних позаурочних завдань для проведення фенологічних спостережень, оформлення щоденників, виконання дослідницько-практичних робіт по догляду за рослинами і тваринами. Особлива увага також приділяється різноманітним формам позакласної роботи (методика гурткової, система роботи учителя по формуванню стійкого інтересу і добові до біології, уваги до власного здоров'я, до охорони природи). У зміст атестації входить також виявлення знань з використання матеріальної бази в навчально-виховній роботі, організації різних видів навчальної роботи в кабінеті біології, географії, організації наукової роботи зі в кабінеті, куточку живої природи і навчально-дослідній ділянці ЗЗСО.

Компетентності:	
Інтегральна компетенція:	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі середньої освіти або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів біології, географії, освітніх наук, і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
ЗК 01	Знання й розуміння предметної області, усвідомлення сутності професійної діяльності.
ЗК 02	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 10	Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.
ЗК 12	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
СК 01	Здатність оперувати біологічними поняттями, законами, концепціями, вченнями і теоріями біології для пояснення та розвитку в учнів розуміння цілісності та взаємозалежності живих систем і організмів.
СК 05	Здатність дотримуватися принципу науковості при трансляції наукових біологічних знань у площину шкільного навчального предмета біології.
СК 06	Здатність застосовувати загальну модель процесу навчання біології для планування та організації освітнього процесу з біології.
СК 07	Здатність до проектування власної діяльності у сфері навчання біології у закладі загальної середньої освіти.
СК 08	Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання біології для розвитку знань та здібностей учнів.
СК 09	Здатність застосовувати набуті знання з біології, сучасні методи, засоби і освітні технології для формування в учнів загальних і предметних компетентностей.
СК 10	Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з біології.
СК 14	Здатність вивчати психологічні особливості учнів, класу, особливості засвоєння учнями навчальної інформації з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції освітнього процесу.
СК 17	Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу, упроваджувати здоров'язбережувальні, профілактичні та оздоровчі технології під час освітнього процесу.
СК 18	Здатність формувати в учнів позитивну мотивацію до здорового способу життя на основі розвитку життєвих навичок, здійснювати освітню роботу з питань формування, збереження і зміцнення здоров'я, профілактики шкідливих звичок, неінфекційних та соціально-небезпечних інфекційних хвороб.
СК 21	Здатність використовувати поняття, концепції, парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному).
СК 26	Уміння організувати роботу учнів за рівнями засвоєння навчального матеріалу та застосовувати методи діагностування навчальних досягнень учнів з географії.

Програмні результати навчання	
ПРН 01	Спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, дотримуватися етики ділового спілкування.
ПРН 14	Знати теоретичні психолого-педагогічні основи процесів навчання, виховання і розвитку особистості школяра.
ПРН 15	Знати, розуміти і використовувати сучасні теоретичні та практичні основи методики навчання біології та здоров'я людини у закладі загальної середньої освіти.
ПРН 17	Аргументовано добирати і практично застосовувати сучасні освітні технології, форми, методи, засоби навчання для формування предметних компетентностей учнів
ПРН 19	Демонструвати системні знання та практичні навички з дисциплін, передбачених даною ОПП.
ПРН 27	Вільно володіти теоретичним матеріалом шкільного курсу географії.
ПРН 28	Знати психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів географії.
ПРН 29	Знати сучасні теоретичні та методичні засади методики навчання географії в закладі загальної середньої освіти.
ПРН 30	Уміння зрозуміло і недвозначно доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументації, зокрема, до осіб, які здобувають освіту.

ПРОГРАМА

ПСИХОЛОГІЯ. Психологія як наука, її завдання на сучасному етапі розвитку освіти. Загальне поняття про психіку, Класифікація психічних явищ. Загальні відомості про будову нервової системи людини. Головний мозок як орган психіки людини. Поняття про свідомість. Спрямованість особистості. Поняття про діяльність. Відмінність діяльності людини від поведінки тварин. Уміння, навички та звички людини як результат діяльності, процес їх формування. Поняття про увагу та її фізіологічні основи. Поняття про відчуття. Властивості відчуттів. Поняття про пам'ять. Види пам'яті. Мислення як вища форма пізнавальної діяльності людини. Фізіологічні основи мислення. Характеристика видів мислення. Поняття про мову та її функції. Поняття про уяву, її фізіологічні основи. Вольові якості особистості. Поняття про темперамент, його фізіологічні основи. Типологія темпераментів. Поняття про характер. Види та структура здібностей. Умови розвитку здібностей у дітей. Поняття про психічний розвиток. Рушійні сили та особливості психічного розвитку. Психічний розвиток дитини раннього віку (соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, новоутворення, особливості психічних процесів). Розумовий розвиток дитини в дошкільному віці. Досліди Ж. Піаже. Загальні закономірності розвитку дитини в підлітковому віці (соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, новоутворення). Особливості пізнавальних процесів у підлітковому віці. Формування особистості підлітка. Психологія ранньої юності (соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, новоутворення). Розвиток пізнавальних процесів у ранній юності. Формування особистості старшого школяра.

ПЕДАГОГІКА. Система людинознавчих наук. Педагогіка як галузь людинознавства, наука про виховання, як система діяльності, мистецтво, навчальний предмет. Об'єкт і предмет дослідження у педагогіці. Сучасні завдання педагогіки. Категоріальний апарат педагогіки. Основні педагогічні поняття: виховання, освіта, навчання, освітній процес. Джерела педагогіки: народна педагогіка, твори філософів, твори класиків педагогіки, результати сучасних педагогічних досліджень, передовий педагогічний досвід, дані суміжних з педагогікою наук, державні документи з питань освіти і виховання. Людина як біологічна істота. Індивід – типовий представник людського роду. Особистість як суб'єкт соціальних стосунків і свідомої діяльності. Індивідуальність – унікальна якість особистості індивіда. Поняття про розвиток особистості. Причини (фактори) розвитку: біологічні, психологічні, соціальні. Теорії (концепції) розвитку особистості: біологізаторська, соціологізаторська, конвергенції (взаємодії факторів), біхевіоризму, психоаналізу, персоналістичні теорії. Рушійні сили розвитку. Саморозвиток як результат власної активності особистості. Поняття „Формування особистості” у психологічному та педагогічному розумінні. Сучасне уявлення про соціалізацію особистості. Основні чинники розвитку особистості: спадковість, середовище, виховання і власна активність особистості. Поняття про спадковість, спадкові ознаки, задатки і здібності. Вплив спадковості на розвиток особистості. Поняття про середовище (макро-, мезо-, мікро-). Неоднозначність впливу середовища на соціалізацію особистості. Проблема педагогізації середовища найближчого оточення школяра. Виховання як процес корегування впливів середовища і спадковості. Умови ефективності виховання. Активність особистості як фактор її розвитку й соціалізації та результат розвитку. Самовиховання як розвиток індивідуальності. Потреби особистості як джерело її активності. Діяльність і спілкування як засоби активності. Види діяльності і спілкування. Важливість залучення вихованців до діяльності і спілкування. Стимулювання вихователем самовиховання та саморозвитку школярів. Вікові етапи в розвитку особистості. Основні показники вікового розвитку. Акселерація та ретрадація як відхилення від оптимальних констант розвитку.

Дидактика – теорія освіти і навчання. Її виникнення і розвиток. Народна дидактика. Основні дидактичні категорії: освіта, навчання, процес навчання. Взаємозв'язок дидактики і окремих фахових методик. Поняття змісту освіти, як складової базової культури людини. Різні підходи до побудови змісту освіти в історії педагогіки. Теорії формальної і матеріальної освіти. Сучасні вимоги до побудови змісту освіти. Державний і шкільний компонент змісту освіти. Модернізація змісту освіти у національній школі України. Державні документи, що визначають

зміст шкільної освіти. Державні стандарти освіти. Навчальні плани. Навчальні програми, їх основний зміст і способи побудови. Підручники і посібники. Функції, типи, структура підручників. Дидактичні вимоги до підручників. Навчальні посібники. Вибір учителем навчальних програм, підручників і посібників. Процес навчання як невід'ємна складова частина освітнього процесу. Суть процесу навчання як процесу пізнавальної діяльності. Його двосторонній характер. Пізнання і навчання. Суперечності та рушійні сили навчального процесу. Основні фактори, які впливають на ефективність процесу навчання: зміст і обсяг навчального матеріалу організаційно-педагогічний вплив учителя, ставлення учня до навчання та його наочність, час. Функції навчання: освітня, виховна, розвиваюча. Структура цілісного процесу навчання. Діяльність вчителя в процесі навчання. Основні етапи процесу засвоєння учнями знань: сприймання, розуміння, осмислення, узагальнення, закріплення, застосування. Мотиви учіння школярів. Різні підходи до класифікації типів і видів навчання.

Поняття про методи навчання. Структура методу. Методи і прийоми. Функції методів навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання, їх аналіз. Методи організації навчально-пізнавальної діяльності. Методи стимулювання і мотивації. Методи контролю і самоконтролю у навчальному процесі. Народні педагогічні методи. Контроль, перевірка, оцінка і облік у навчальному процесі. Принципи, функції, види і форми контролю. Оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності. Педагогічні вимоги до оцінки. Освітня і виховна роль оцінки. Критерії оцінювання навчальних досягнень школярів.

Виховання у вузькому педагогічному сенсі – складова частина цілісного освітнього процесу. Єдність і відмінність процесів виховання і навчання. Суть і особливості процесу навчання. Підходи до визначення суті процесу виховання: об'єктивні і суб'єктивні. Рушійні сили процесу виховання, внутрішні і зовнішні суперечності. Основні структурні компоненти процесу виховання. Етапи виховного процесу. Поняття про діагностику вихованості школяра. Закономірності і принципи виховання. Народна педагогіка про принципи виховання. Характеристика сучасних принципів виховання. Шляхи підвищення процесу виховання.

Мета і завдання виховання на сучасному етапі. Державні документи з проблем виховання підростаючого покоління. Суть змісту виховання та вимоги до його побудови у закладі загальної середньої освіти. Мета, завдання та зміст основних компонентів виховання у національній школі. Формування світоглядних позицій учнів у процесі освітньої діяльності.

Поняття методу та прийому виховання. Класифікація методів виховання. Умови оптимального вибору методів вихователем. Характеристика основних груп методів виховання: методів формування свідомості особистості, методів організації діяльності, спілкування, формування позитивного досвіду суспільної поведінки, методів стимулювання і мотивації діяльності і поведінки, методів самовиховання. Завдання і функції класного керівника (діагностична, організаторська, виховна, координаційна, стимулювальна). Робота класного керівника з батьками учнів. Планування, облік і аналіз виховної роботи, визначення рівня вихованості учнів.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ. Методика навчання біології як галузь педагогічної науки. Об'єкт, предмет та завдання методики навчання біології. Структура методики навчання біології. Зв'язок методики біології з іншими науками. Сучасні проблеми методики навчання біології. Методи і етапи науково-педагогічного дослідження з методики навчання біології. Освітньо-кваліфікаційна характеристика вчителя біології. Загальні закономірності та принципи навчання біології. Структурні компоненти процесу навчання біології. Об'єктивні закономірності процесу навчання біології. Основні принципи навчання біології. Цілі та завдання шкільної біологічної освіти. Зміст шкільної біологічної освіти.

Державний стандарт біологічної освіти. Змістові лінії навчального предмета "Біологія". Принципи побудови шкільного курсу біології. Структура шкільного курсу біології. Програми і підручники з біології, їх структура та принципи побудови. Виховання учнів засобами навчального предмета біології.

Поняття як основний елемент біологічних знань. Рівні та етапи розвитку біологічних понять. Формування умінь та навичок учнів у процесі навчання шкільної біології.

Методи навчання біології. Класифікація методів навчання біології за джерелом знань та за ступенем пізнавальної самостійності. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Словесні методи навчання біології. Наочні методи навчання біології. Практичні методи навчання біології. Методи стимулювання навчальної діяльності учнів. Методи формування пізнавальних інтересів. Методи контролю і самоконтролю у навчанні. Методичні прийоми як складова частина методу.

Форми навчання біології. Урок – основна форма навчання біології. Основні вимоги до сучасного уроку біології. Типологія уроків. Макро- і мікроструктура уроку. Форми організації навчальної діяльності учнів на уроці. Підготовка вчителя до уроку. Перспективне, тематичне і поурочне планування. Аналіз, самоаналіз і самооцінка уроку. Схема аналізу уроку. Особливості методики проведення навчально-практичних занять. Лекції і семінари як форми навчання біології. Дидактичні ігри з біології, їх місце в системі форм навчальних занять. Екскурсія як форма навчання біології. Зміст, організація і методика проведення екскурсій.

Контроль навчальних досягнень учнів. Функції контролю. Види контролю, самоконтроль. Педагогічні вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів з біології. Види оцінювання навчальних досягнень учнів. Рівні навчальних досягнень учнів з біології, їх характеристика. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з біології.

Позаурочна та позакласна робота з біології. Зміст і форми позаурочної роботи з біології. Система форм і видів позакласної роботи з біології. Завдання і зміст факультативних курсів з біології у ЗЗСО.

Матеріальна база навчання біології. Засоби навчання біології. Значення і загальна характеристика матеріальної бази навчання біології. Кабінет біології. Навчально-методичний комплекс (НМК) з біології. Куточок живої природи як одна із складових матеріальної бази навчання біології. Навчально-дослідна земельна ділянка.

Система самоосвіти вчителя біології. Науково-пошукова та експериментальна діяльність учителя біології. Самооцінка власної педагогічної діяльності.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я. Мета, завдання, структура та зміст курсу «Основи здоров'я» у ЗЗСО. Реалізація здоров'язбережувальної освітньої галузі у ЗЗСО. Методичні аспекти викладання «Основ здоров'я». Зміст та структура курсу основи здоров'я. Методи навчання основам здоров'я. Урок як форма організації навчання основам здоров'я. проєктне навчання на уроках основ здоров'я. Нестандартні методи навчання основам здоров'я. Інтерактивні методи навчання основам здоров'я. Дослідницька робота з основ здоров'я. Зміст та структура інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека, добробут». Оцінювання навчальних досягнень з основ здоров'я. Матеріально-технічна база навчання основам здоров'я. Позаурочна робота з основ здоров'я.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ.

Теоретико-методологічні основи методики навчання географії. Методика навчання географії як наука про закономірності й особливості процесу навчання географії. Методологія шкільної географічної освіти. Об'єкт та предмет дослідження методики викладання географії. Завдання методики вивчення географії. Вимоги суспільства до підготовки вчителя географії на сучасному етапі. Структура методики викладання географії та компоненти шкільної географії. Зв'язок методики навчання географії з іншими науками. Методи теоретичних та експериментальних досліджень. Історичний аналіз розвитку шкільної географії та методики її навчання. Становлення шкільної географії. Розвиток методичної думки у різні історичні епохи. Методика викладання географії на сучасному етапі. Особливості розвитку шкільної географії та МНГ в Україні. Сучасна географія в зарубіжних країнах. Психолого-педагогічні основи навчання географії. Принципи психології в навчанні географії. Сфера педагогіки в навчанні географії. Наукова організація особистої праці вчителя географії. Географічна картина світу. Динаміка формування географічних знань. Основні напрямки розвитку сучасної географічної науки. Географічна культура і мова географії. Пропаганда географічних знань. Зміст географічного освіти в школі. Структура і цілі навчання географії в школі. Вимоги до результатів географічної освіти в школі. Компоненти змісту шкільної географії.

Науково-методичні засади відбору та реалізації змісту географічної освіти. Пілотні і модельні програми з географії. Особливості навчання географії та вимоги до підготовки вчителя. Вдосконалення змісту і методики географічної освіти. Дидактичні принципи навчання географії в основній школі. Основні групи принципів навчання. Краєзнавчий, екологічний та економічний принцип навчання географії. Методи навчання географії в основній школі. Класифікація методів навчання географії. Картографічний метод навчання географії. Дидактичні прийоми як складові методів навчання. Прийоми обробки статистичних матеріалів. Технології навчання географії. Види технологій в теорії і методиці навчання географії. Ситуаційні задачі (кейс-технології). Системний підхід до методів і технологій навчання, формування методичної системи навчання. Інновації в освіті і пріоритетні напрямки в навчанні географії. Засоби навчання географії. Принцип наочності у процесі навчання географії. Класифікація засобів наочності. Методичні особливості використання засобів наочності у процесі навчання географії в школі. Методичні особливості використання технічних засобів навчання на уроках географії. Класифікація технічних засобів навчання. Мультимедіа в системі технічних засобів навчання географії. Картографічні джерела знань та методика їх використання на уроках географії. Класифікація навчальних географічних карт. Прийоми робота з ними в шкільному курсі географії. Форми організації навчально-виховного процесу з географії в основній школі. Види організації навчальної роботи з географії. Сучасний урок географії. Підготовка вчителя до уроку географії. Позаурочні, позакласні та позашкільні форми організації навчання з географії. Організація науково-дослідної роботи з географії системі позашкільних навчально-виховних закладів. Географічні гуртки та факультативи. Проведення географічних конкурсів, олімпіад. Проведення географічних екскурсій та мандрівок. Науково-дослідна робота та географічно-краєзнавчі дослідження учнів. Реалізація міжпредметних зв'язків під час вивчення географії в школі. Класифікація міжпредметних зв'язків у географії. Методичні особливості використання міжпредметних зв'язків на уроках географії. Методика роботи з шкільним підручником на уроках географії. Прийоми використання підручника на уроках географії. Особливості використання підручника в різних шкільних курсах географії. Методика формування в учнів географічної компетентності знань. Етапи формування географічних понять. Практичні уміння і навички як невід'ємний елемент навчання. Оцінювальна діяльність в процесі навчання. Тестовий і рейтинговий контроль навчання. Державна підсумкова атестація з географії. Ведення шкільної документації з предмету. Облік навчальних досягнень учнів у класному журналі. Пропедевтика географічної підготовки в 5-6 класах закладів загальної середньої освіти в світлі реформи МОН України «Нова українська школа». Модельні навчальні програми інтегрованих природничих курсів для 5-6 класів. Програмні вимоги та методичні рекомендації щодо викладання географії у 6-9 класах. Модельні навчальні програми для 6-9 класів. Особливості побудови навчальних планів та програм. Орієнтири реформування географічної освіти. Мета і завдання навчального курсу «Загальна географія» 6 клас. Методичні особливості формування знань, умінь і навичок при вивченні географії у 6 класі. Мета і завдання навчального курсу «Материка та океани» (7 клас). Методичні особливості формування нових знань, умінь і навичок при вивченні географії у 7 класі. Структура і зміст курсу «Україна у світі: природа, населення» (8 клас). Структура і зміст курсу «Україна і світове господарство» (9 клас). Методичні особливості вивчення географії у 9 класі. Інноваційні технології на уроках географії в 6-9 класах та їх роль у розвитку творчих і пізнавальних здібностей. Особливості та специфіка використання нетрадиційних форми уроків географії. Інформаційні освітні технології як різновид інтерактивних методів навчання географії. Методичні основи та значення проведення нестандартних уроків географії.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Кожне питання оцінюється кожним членом комісії за 100-бальною шкалою. Загальна оцінка виводиться як середнє арифметичне.

«відмінно» (90-100)	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з дисциплін, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно.
«добре» (75-89)	Загалом відповідь здобувача вищої освіти відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки „відмінно”, але при цьому здобувач вищої освіти допускає помилки, які сам виправляє, і недоліки в послідовності викладу матеріалу та обґрунтуваннях. Здобувач вищої освіти уміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних і дещо змінених ситуаціях.
«задовільно» (60-74)	Якщо здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень дисциплін, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; викладає матеріал непослідовно, допускає помилки в обґрунтуванні.
«незадовільно» (0-59)	Якщо здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач вищої освіти неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з атестаційного екзамену	Оцінка за шкалою ECTS	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX	незадовільно
34 і менше	F	

Документи, що регламентують проведення атестації:

«Положення про організацію освітнього процесу у К-ПНУ (нова редакція)»

<https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>

«Положення про атестацію та організацію роботи екзаменаційної комісії в К-ПНУ (нова редакція)» <https://drive.google.com/file/d/1tHg3tKyySlq2GCIBk5ZDIUbsWKxQ42dr/view>

Список рекомендованих джерел

1. Грицай Н.Б. Методика навчання біології : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 272 с. <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/Metodyka-navchannia-biolohii.pdf>
2. Грицай Н.Б. Інноваційні технології навчання біології: навчальний посібник. Львів: «Новий світ – 2000», 2020. 200с. <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/Innovatsiyni-tekhnohii-navchannia-biolohii.pdf>
3. Загальна методика навчання біології / За ред. І.В. Мороза. К. : Либідь, 2006. 592 с.
4. Казанішена Н. В. Навчальні та виробничі практики як складова підготовки майбутнього вчителя біології до професійної діяльності // Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 13. / упоряд. О.Б.Петренко; ред. кол. : О.Б.Петренко, Н.Б.Грицай, Т.С.Ціпан та ін. Рівне : РДГУ, 2021. С. 105-114.
5. Казанішена Н.В. Педагогічна практика: навчально-методичний посібник для студентів 2- 4 курсів спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см.
6. Казанішена Н.В. Форми, методи, засоби навчання біології : навчальний посібник : [електрон. ресурс]. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, редакційно-видавничий відділ. 2021. 120 с. <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6896/Kazanishena-N.V.-Formy-metody-y-zasoby-navchannia-biolohii.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
7. Тарасова С.М., Космачова А.М., Міхеєва Г.М. Методика навчання біології : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 354 с. <https://oldiplus.ua/downloads/297.pdf>
8. Лаврук М.М. Методика навчання географії: практична і самостійна робота студентів : навчально-методичний посібник. - Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. - 136 с.
9. Задорожна-Княгницька Л. В., Тимофєєва І.Б. Загальні основи педагогіки : навч. посіб. для здоб. вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спец. 013 «Початкова освіта», Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с.
10. Зайченко І.В. Педагогіка: підручник . 3-тє видання, перероблене та доповнене. Київ: Ліра-К, 2016. 608 с.
11. Михалюк А. М. Педагогіка : інтерактивний контент. Навчально-методичний посібник. Київ : Видавництво «Каравела», 2023. 244с
12. Фіцула М. М. Вступ до педагогічної професії: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Вид. 3-тє, перероб. і доп. Тернопіль : Навчальна книга –

Богдан, 2020. 168с.

13. Сікорський П. І. Нова педагогіка : підручник, Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 540 с.

14. Коломоєць С., Петков С., Притула Р. Патріотичне виховання: теорія і практика / автори та укладачі: Коломоєць С., Петков С., Притула О. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2021. – 224с.

15. Основи педагогічної майстерності та творчості вчителя: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / [автори-укладачі: О. М. Дутко, О. В. Горбатюк, І. Ю. Лебідь, С. В. Поліщук, В. В. Федорчук; за заг. ред. В. В. Федорчук]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 275с.

16. Закон України „Про освіту”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

17. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. H. M. Bibik. K : Litera LTD, 2018. 160 c.

18. Концепція Нової української школи
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

19. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5d5/279/7ca/5d52797ca746c359374718.pdf>

20. Пальчевський С.С. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Каравела, 2016. 496 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/348-pedagogka-palchevskiy-ss.html>

21. Пащенко М.І., Красноштан І.В. Педагогіка: навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 228 с. URL: <https://ua1lib.org/book/3099168/d4d9a3?id=3099168&secret=d4d9a3>

22. Панчук Н. П. Загальна, вікова і педагогічна психологія. Збірник завдань: Навчально- методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2020. 240с.

23. Панчук Н.П. Загальна і вікова психологія: Практикум: Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Друк-Сервіс, 2018. 168с.